

ODJEL ZA ISPITNE MATERIJALE

- **Razlozi osnivanja Odjela za ispitne materijale**
- **Organizacija i poslovanje**
- **Koraci u unaprjeđenju ispita**

Odjel za ispitne materijale formiran je u lipnju 2010. godine potvrdom Upravnog vijeća Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Formiranje ovog odjela proizašlo je iskustveno nakon pet uspješnih godina rada zbog potrebe za boljom organizacijom Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja i zbog naglaska na stručni rad i izradu ispitnih materijala.

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja započeo je s radom u ožujku 2006. godine i na temelju postojećih važećih dokumenata organiziran je posao i postavljene su prve procedure. Prve stručne radne skupine imenovalo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Znanstveni novaci koji su radili na projektu „Uvođenje državne mature u obrazovni sustav Republike Hrvatske“, koji je proizašao iz Instituta za društvena istraživanja, su u suradnji s članovima stručnih radnih skupina radili i na ispitnim materijalima. Tijekom 2005. godine započele su pripreme ispitnih materijala iz Hrvatskog jezika, Matematike i Engleskog jezika. Nakon imenovanja ravnatelja Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, stručne radne skupine su u ožujku 2006. godine prvi put dobile zadatak izraditi četiri inačice ispita. U travnju su formirane stručne radne skupine za Njemački jezik i Francuski jezik te skupina za Talijanski materinski jezik. U svibnju 2006. godine provedeni su i prvi nacionalni ispiti u organizaciji Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Početkom 2006. godine s radom su započele i druge stručne radne skupine iz Fizike, Kemije i Biologije te su surađivale s djelatnicima Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja i sa znanstvenim novacima.

U razdoblju od lipnja do prosinca 2006. godine članovi stručnih radnih skupina, pod vodstvom dr. sc. Jasmine Muraje, postepeno su prelazili u potpunosti raditi u Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja te su pristupali edukacijama koje je organizirao Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja u suradnji s British Councilom. Od prosinca 2006. godine rad sa stručnim radnim skupinama preuzeo je Odjel za organizaciju i provođenje ispita pod vodstvom načelnice Višnje Francetić, dipl. pedagoga, a dr. sc. Jasmina Muraja je u Odjelu za promicanje kvalitete obrazovanja i dalje intenzivno pronalazila i organizirala stručna usavršavanja u području vanjskog vrjednovanja za članove stručnih radnih skupina te djelatnike Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. U siječnju 2007. godine Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta donijelo je odluku da Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja u potpunosti preuzima imenovanje članova stručnih radnih skupina, a zatim i sve druge obveze vezane za njih. Sljedeći korak bio je formiranje novih stručnih radnih skupina za sve ostale predmete, javni poziv, imenovanje te prvi sastanak i edukacije koje su održane u Šibeniku u travnju 2007. godine.

Odjel za organizaciju i provođenje ispita preuzeo je i stručnu i sadržajnu pripremu ispitnih materijala koordinirajući rad stručnih radnih skupina. Zbog velikog obima poslova i zadataka koji su povjereni tom odjelu, djelatnici tog odjela, a time i Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, velikim su se dijelom oslonili na stručnost i odgovornost samih stručnih radnih skupina. U tom razdoblju nastavilo se s edukacijama i usavršavanjem članova stručnih radnih skupina kroz druge projekte Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja vezane za suradnju sa stranim i našim partnerima te stručnjacima u ovom području. Nastavak edukacije organizirao je Odjel za promicanje kvalitete obrazovanja, a s vremenom su djelatnici tog odjela bili osposobljeni za vođenje edukacija. Tijekom provedbe nacionalnih ispita i kasnije ispita probne državne mature obim poslova se u Odjelu za organizaciju i provođenje ispita značajno povećavao od komunikacije sa školama i ispitnim koordinatorima do logističke potpore za sve veći broj ispita i pristupnika. Istodobno se pokretanjem projekata u osnovnoj školi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, zbog nemogućnosti formalne organizacije, oslanjao na suradnju s Institutom „Ivo Pilar” te je sklopio ugovor o organizaciji ispita u osnovnoj školi. U tom projektu Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja proveo je sve administrativne poslove vezane za ispite i, oslanjajući se na stručnost timova u Institutu „Ivo Pilar”, objavio je predočene izvještaje i rezultate.

Od samog početka u Zakonu i Statutu Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja nedostaje formalna struktura odjela koji bi izrađivao ispitne materijale. Stoga je u planiranju poslovanja i strateškom razvoju Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja bila nužna nova organizacijska jedinica koja će se u potpunosti posvetiti radu na ispitnim materijalima. Rad djelatnika Odjela za ispitne materijale značajno je povezan s radom stručnih radnih skupina koje u ovoj fazi razvoja i s pomoću metodologije koja je uvedena velikim djelom doprinose razvoju ispita. S vremenom se iskustveno, ali i kroz brojne druge projekte i edukacije, za koje u potpunosti preuzima odgovornost Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, osvijestila potreba za sve intenzivnijim radom na ispitnim materijalima za državnu maturu. Stoga je pri formiranju Odjela za ispitne materijale bilo važno razdvojiti organizaciju i provedbu ispita od stručne pripreme koja traje godinu dana, a započinje dvije godine prije termina ispita kojemu je materijal namijenjen.

Stručne radne skupine su i dalje okosnica za sadržaj koji donosi pojedini predmet, ali su također više okrenute radu s djelatnicima Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja koji im na redovitim sastancima pružaju metodološku podršku i pomoć. Također su u izradi ispita državne mature nazočni i psihometričari Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja koji svojim savjetima pomažu stručnim radnim skupinama u odabiru zadataka, načinu postavljanja zadataka te konstrukciji ispita. Ovakav detaljan rad sa stručnim radnim skupinama nisu mogli odraditi djelatnici Odjela za organizaciju i provođenje ispita jer su bili obvezni komunicirati sa školama i pristupnicima, provoditi, pakirati, slati i zaprimati ispite, organizirati provedbu dodatnih provjera znanja te verificirati kandidate koji nisu redovni učenici hrvatskog obrazovnog sustava. Osnutak Odjela za ispitne materijale u lipnju 2010. godine omogućio je unaprjeđenje internog poslovanja, razvoj detaljnih procedura i okupljanje djelatnika u jednu cjelinu koji tijekom svojeg svakodnevnog rada promišljaju i rade na unaprjeđenju

ispitnih materijala. Ovakav razvoj omogućen je brojnim koracima i sustavnim rješenjima za koje prije nije bilo ni ljudskih ni vremenskih resursa, a odnosi se na već spomenuti detaljan rad sa stručnim radnim skupinama na ispitnim materijalima. Također, uvedeni su novi koraci s kojima se započelo 2007. godine, ali ih zbog opterećenosti nije bilo moguće ostvariti, a to su stručne recenzije svih ispita državne mature, lekture na stranim jezicima i jezicima nacionalnih manjina, temeljita interna metodološka recenzija, detaljno praćenje rada stručnih radnih skupina, odabir stručnih konzultanata i po potrebi novih članova stručnih radnih skupina, priprema i vođenje edukacija za ocjenjivače, sudjelovanje u provedbi ispita, stručno praćenje ocjenjivanja, sudjelovanje u određivanju pragova prolaznosti kao važnom segmentu provedbe ispita te vođenje i nadzor rješavanja prigovora.

Ovdje su navedeni glavni elementi rada djelatnika Odjela za ispitne materijale koji se nazivaju i stručni koordinatori. Također, djelatnici tog odjela sudjeluju u projektu *Razvoj završnih ispita na kraju obrazovnog ciklusa* koji im omogućuje edukaciju u području vanjskog vrjednovanja i na temelju kojeg se ispit razvija na novi način i više nego do sada oslanja na rad i sposobnost stručnih koordinatora i psihometričara Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Konačno, djelatnici ovog odjela organizirali su i vodili radionice za autore ispitnih zadataka iz svih predmeta u tri modula kroz jedan ciklus, a ciklusi će se ponavljati prema potrebi i mogućnostima.

Ravnatelj Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja je osobno vodio sastanke s djelatnicima Odjela za ispitne materijale zbog važnosti njihova rada i to otkad je odjel nastao pa sve do prosinca 2010. godine. U prosincu 2010. godine imenovao je dr. sc. Jasminu Muraju voditeljicom Odjela za ispitne materijale. Dr. sc. Jasmina Muraja sudjelovala je u razvoju odjela od samog početka te je prihvatila imenovanje, a zatim je tijekom 2011. godine u potpunosti organizirala odjel te nadgledala djelatnike i sve poslove za koje su bili zaduženi. Pratila je rad stručnih koordinatora, preuzela nadzor nad stručnim radnim skupinama te tijekom svakog koraka bila nazočna i odgovorna za dio preuzetih poslova. Ovaj zadatak povjeren je osobi koja je koordinirala sve druge djelatnosti Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, dakle osobi s iskustvom, organizacijskim sposobnostima i poznavanjem rada Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. U svojem je radu najbliže surađivala s ravnateljem Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja koji, kao osoba odgovorna za poslovanje, prati svakodnevni rad Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, posebice ispite državne mature jer su to ispiti visokog rizika o kojima ovisi završetak školovanja i/ili upis na sveučilišta.

Dr. sc. Jasmina Muraja u potpunosti je odradila povjereni posao organiziranja i vođenja Odjela za ispitne materijale, nove i važne organizacijske jedinice u razvoju Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Odjel za ispitne materijale ključan je i neophodan u daljnjem radu Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja jer se upravo radom u tom odjelu stručno prati i vodi izrada ispitnih materijala za državnu maturu, a ubuduće i drugih završnih ispita. Djelatnici Odjela za ispitne materijale priključeni su inicijalno s drugih projekata i iz drugih odjela i zbog stručnih karakteristika zaposleni su

specifično zbog potreba ovog odjela te su od lipnja 2010. godine prošli cijeli ciklus državne mature. Time je uvođenje i prva faza razvoja završena te se preporučuje odabir i postavljanje nove osobe za načelnika/načelnicu tog odjela koji će biti posvećen isključivo njegovu poslovanju i koji će stalno komunicirati s drugim djelatnicima i drugim odjelima.

KORACI U UNAPRJEĐENJU ISPITNIH MATERIJALA

- Kontinuirani rad i sastanci sa stručnim radnim skupinama
- Metodološka podrška stručnih koordinatora i psihometričara tijekom izrade ispita
- Metodološka recenzija radnih inačica ispita – stručni koordinatorski i psihometričarski
- Stručna recenzija svih ispita – profesori visokih učilišta i sveučilišta
- Lektore na stranim jezicima i jezicima nacionalnih manjina
- Edukacija i stručno vođenje ocjenjivača i procesa ocjenjivanja
- Prihvatanje odgovornosti stručnih radnih skupina i svih sudionika u Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja za izradu ispitnih materijala

3. kolovoza 2012. godine

dr. sc. Jasmina Muraja